

Afgørelser – Reg. nr.: 08025.00

Fredningen vedrører: Kirkegårdsallé, Hundegade

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet 10-06-2002

Overfredningsnævnet

Fredningsnævnet 26-09-2001

Kendelser

Deklarationer

NATURKLAGENÆVNET >

NATURKLAGENÆVNET
SEKRETARIATET

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen

11 JUNI 2002

Frederiksborggade 15, 1360 København K

Tlf: 3395 5700

Fax: 3395 5769

X.400: S=nkn; P=sdn; A=dk400; C=dk

E-mail: nkn@nkn.dk

Skov- Naturstyrelsen
fredningsregistret
Haraldsgade 53
2100 København Ø

10. juni 2002
J.nr.: 97-111/550-0001
BOP

REG. NR. 8025.00

Vedr. fredningen af allé i Hundegade og træække i Kirkegårdsallé i
Ribe.

Hermed følger Naturklagenævnets afgørelse om at stadfæste fredningsnæv-
nets kendelse af 26. september 2001, dog med ændring af § 2 jf. vedhæf-
tede.

Med venlig hilsen

Birgitte Orland Pedersen
kontorfuldmægtig
direkte tlf.: 3395 5728

Sendt til:

Ribe Amtsråd
Ribe Amtskommune, fredningsafdelingen
Ribe Kommune
Skov- og Naturstyrelsen
Kirkegårdsleder Jeppe Engel, Gravsgade 50, 6760 Ribe
Danmarks Naturfredningsforening
DN Lokalkomite v/ Peter Emil Jensen, V.Vedstedvej 133, 6760 Ribe
Fredningsregistret c/o Skov- og Naturstyrelsen
Hans Mikkelsen Møllehusvej 3, 6760 Ribe
Fredningsnævnet for Ribe Amt, Retten i Esbjerg, Rolfsgade 94-96

Ad: 2001-1211/9-0003, akt 8

NATURKLAGENÆVNET

Frederiksborggade 15, 1360 København K

Tlf: 3395 5700

Fax: 3395 5769

X.400: S=nlk; P=sdn; A=dk400; C=dk

E-mail: nlk@nlk.dk

Til sagens parter

10. juni 2002

J.nr.: 97-111/550-0001

Mam

Vedr. fredning af allé i Hundegade og træække i Kirkegårdsallé i Ribe.

Fredningsnævnet for Ribe Amt traf den 26. september 2001 afgørelse om ny fredning af allé i Hundegade og træække i Kirkegårdsallé i Ribe. Fredningsnævnets afgørelse blev påklaget til Naturklagenævnet af Ribe Amt og Ribe Kommune. Klagen drejede sig udelukkende om, at fredningsnævnet i kendelsen ændrede på træartsvalget i Kirkegårdsallé i forhold til det fredningsforslag, som var blevet udarbejdet i et samarbejde mellem amt og kommune.

Ved kendelse af 6. november 1947 om fredning af træerne i Kirkegårdsalléen og Hundegades allé i Ribe, blev elmetræerne i Kirkegårdsalléen og Hundegade fredet.

Fredningssagen blev rejst den 6. februar 2001 af Ribe Amt, som fremsatte forslag om ophævelse af fredningsnævnets kendelse af 6. november 1947 samt forslag om, at alléen i Hundegade fra Brorsonsvej til broen over Stampemølle Å og træækken mellem gang- og cykelstien langs nord-siden af Ribes gamle kirkegård fra Brorsonsvej til spangen over Stampemølle Å ved Damvej fredes.

Fredningsnævnet afholdt offentligt møde i forbindelse med sagens behandling. På mødet redegjorde Ribe Amt for fredningsforslagets indhold. Amtet oplyste bl.a., at amt og kommune i forbindelse med udarbejdelse af fredningsforslaget anmodede forstkyndige om en udtalelse om, hvilken træsort der bør plantes i de to alléer til erstatning for elmetræerne.

Ifølge udtalelsen bør der plantes asketræer i Kirkegårdsalléen og lindetræer i Hundegade.

Repræsentanten for kirkegårdsmyndighederne gav på det offentlige møde sin tilslutning til fredningsforslaget, dog med den ændring, at der i stedet for ask plantes lindetræer i Kirkegårdsalléen, fordi de øvrige alléer omkring kirkegården består af lindetræer. Lindetræet har den særlige egenskab, at det kan stynes uden at miste sin karakter. Kirkegårdsmyndighederne henstillede derfor til fredningsnævnet at vælge lindetræer til erstatning for elmetræerne for at skabe et fornemt visuelt præg af kirkegårdens omgivelser. Der burde endvidere tages højde for de risici, der er forbundet med at have store træer i nærheden af boliger, som orkanen i december 1999 viste.

På mødet var der enighed om, at allétræerne i Hundegade plantes overfor hinanden, at træerne i begge alléer plantes i en indbyrdes afstand på 10 meter samt at træerne i Kirkegårdsalléen plantes nærmere kirkegården end de eksisterende allétræer.

Fredningsnævnet traf herefter afgørelse om fredning af de to alléer. Fredningsnævnet vurderede, at der efter fældning af allétræerne, der i dag er af samme træsort, skal ske nyplantning ligeledes med træer af samme træsort. Fredningsnævnet tiltrådte derfor kirkegårdsmyndighedernes ønske om, at der til træækken i Kirkegårdsalléen vælges lindetræer af samme sort som de lindetræer, der plantes i Hundegade med henblik på at skabe den fornødne harmoni med de træer, der i øvrigt omgiver kirkegården.

Ribe Amt og Ribe Kommune anførte i klagen til Naturklagenævnet, at når de i fredningsforslaget valgte at foreslå at plante ask på Kirkegårdsalléen langs nordsiden af kirkegården, var det af hensyn til grundejerne langs sydsiden af Gravsgade. Grundejerne har i mange år måttet af finde sig med de gener, som de gamle elmetræer medførte i form af skygge, fugt, misvækst i haverne, alger og mos på tagflader m.v. For at imødegå disse gener foreslog amt og kommune derfor dels en større plan-teafstand (10 meter) og dels anvendelse af asketræer, idet asken er et såkaldt "lystræ", der har en relativ åben krone, som slipper en del lys igennem. Hertil kommer, at asken har et sent løvspring og først er fuldt udsprunget i begyndelsen af juni måned. Linden har derimod en stor tæt krone og et tidligt løvspring.

Det blev endvidere anført i klagen, at træartsvalget har været indgående drøftet mellem repræsentanter fra kommunen, amtet og Lindet Stats-skovdistrikt.

Amt og kommune udtrykte forståelse for kirkegårdsmyndighedernes ønske om at få plantet lind på begge sider af kirkegården, fordi kirkegården i så fald vil blive omkranset af lind på alle 3 sider. Ønsket er imidlertid baseret på et rent visuelt synspunkt, men er uheldigt ud fra et plejesynspunkt og hensynet til grundejerne langs Gravsgade.

Ribe Amt og Ribe Kommune anmodede derfor Naturklagenævnet om at ændre fredningsnævnets afgørelse, således at der gives mulighed for at plante lindetræer i Hundegade og asketræer langs kirkegården.

Naturklagenævnet besigtigede området den 25. april 2002 med deltagelse af sagens parter. Ribe Amt og Ribe Kommune redegjorde nærmere for klagen. Kirkegårdslederen gav udtryk for, at selvom kirkegårdsmyndighederne ville foretrække lind på Kirkegårdsalléen, kunne ask også godt accepteres på baggrund af de hensyn, som amt og kommune ønsker at varetage i forhold til de omkringboende.

Som sagen således blev forelagt for Naturklagenævnet, besluttede nævnet at imødekomme klagen, således at fredningsnævnets kendelse af 26. september 2001 blev stadfæstet med den ændring, at fredningskendelsens § 2 formuleres således:

"§ 2. Fredningens formål.

Fredningen har til formål :

at sikre, at der fortsat er en allé i Hundegade og en træække langs kirkegården,

at sikre, at de fredede træer i videst muligt omfang bevares uden indgreb, således at træerne bibeholder deres naturlige vækstform,

at de fredede træer plejes og vedligeholdes,

at der gives mulighed for, at de gamle elmetræer i Hundegade erstattes med storbladet lind (*Tilia platyphyllos*) samt

at der gives mulighed for, at trærækken i Kirkegårdsallé erstattes med ask (*Fraxinus excelsior*)."

På Naturklagenævnets vegne

Bent Jacobsen
viceformand

Afgørelsen er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. naturbeskyttelseslovens § 82. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

FREDNINGSNÆVNET>

**FREDNINGSNÆVNET
FOR
RIBE AMT**

K E N D E L S E

AFSAGT DEN 26. SEPTEMBER 2001 AF FREDNINGSNÆVNET
FOR
RIBE AMT

I SAGEN 5/2001

**FORSLAG TIL NY FREDNING AF ALLÉ I HUNDEGADE OG TRÆRÆKKE
I KIRKEGÅRDSALLÉ I RIBE**

Ved brev af 6. februar 2001 har Ribe Amt, Plan- og Landskabsafdelingen, fremsat forslag om ophævelse af fredningsnævnets kendelse, afsagt den 6. november 1947, om fredning af træerne i Kirkegårdsalléen og Hundegades allé i Ribe, samt forslag om, at alléen i Hundegade fra Brorsonsvej til broen over Stampemølle Å, og trærækken mellem gang- og cykelstien langs nordsiden af Ribes gamle kirkegård fra Brorsonsvej til spangen over Stampemølle Å ved Damvej fredes.

Ved denne kendelse, der er afsagt den 14. juni 2001, har fredningsnævnet taget amtets påstande til følge og fastsat de fredningsbestemmelser for træerne i alléen i Hundegade og trærækken nord for Ribes gamle kirkegård, som er anført nedenfor.

Der er forelagt fredningsnævnet følgende oplysninger om sagen:

Ved kendelsen, afsagt den 6. november 1947, blev elmetræerne i Kirkegårdsalléen og Hundegade fredet. Det fremgår af ken-

delsen, at Ribe byråds udvalg for de offentlige lystanlæg havde rettet henvendelse til fredningsnævnet, fordi byrådet den 16. december 1946 havde truffet beslutning om en kraftig topbeskæring af elmetræerne i Kirkegårdsalléen for at skaffe lys og sol til husene i Gravsgade. Da Danmarks Naturfredningsforening allerede havde fået forelagt sagen, bad fredningsnævnet naturfredningsforeningen om en udtalelse om træerne i de to alléer. I et brev af 29. maj 1947 udtalte naturfredningsforeningen, at den støttede forslaget om, at der blev foretaget en opkvistning af træerne; naturfredningsforeningen henstillede imidlertid, at fjernelse af en del af træerne kun blev foretaget, såfremt et sådant indgreb måtte anses for ganske nødvendigt. Det fremgår herefter af kendelsen, at der var enighed om at foretage en opkvistning af træerne. Det fremgår endvidere af kendelsen:

"På fredningsnævnets henstilling enedes man om ved kendelse at frede træerne, og da de samme hensyn til kirkegårds omgivelser, der særlig gør bevarelsen af træerne ønskelig, også gør sig gældende med hensyn til Hundegades Allé, fremsatte fredningsnævnet ligeledes forslag herom".

Efter at sagen på ny havde været behandlet i byrådet, traf fredningsnævnet afgørelse om fredning af træerne i de to alléer. I begrundelsen for afgørelsen har fredningsnævnet blandt andet anført følgende:

" Da det af landskabelig-æstetiske hensyn, derunder hensynet til Ribe gamle kirkegårds omgivelser, skønnes ønskeligt, at den i den såkaldte kirkegårdsallé stående træække bestående af 50 elmetræer og 1 ask, såvel som træerne i Hundegades Allé til broen over Stampemøllestrømmen bevares, vil træerne være at frede, således at de, udover hvad der af forstlige hensyn skønnes nødvendigt, ikke uden fredningsnævnets forud indhentede godkendelse må fældes, opkvistes, topskæres, undergraves eller på anden måde udsættes for en behandling, der kan føre til træernes ødelæggelse eller forringelse".

Træerne i de to alléer gav gennem årene anledning til en del henvendelser til fredningsnævnet om, hvorledes træerne kunne og skulle plejes. I 1990'erne blev det konstateret, at flere træer i navnlig alléen i Hundegade var ramt af elmesyge, hvorfor Ribe kommune måtte overveje, hvad der skulle gøres for at bevare træerne i denne allé og i Kirkegårdsalléen. Under et møde i fredningsnævnet den 29. oktober 1999 besøgte nævnet elmetræerne i Hundegade alléen. Det konstateredes, at tre elmetræer i alléen var ramt af elmesyge. Ved dispensation meddelt den 10. november 1999 fik Ribe kommune tilladelse til at fælde de tre sygdomsramte elmetræer. Under mødet havde mødedeltagerne i øvrigt lejlighed til at udtale sig om, hvad der på længere sigt burde foretages for at bevare og renovere de fredede elmetræer i de to alléer.

Under orkanen den 3. december 1999 blev 19 elmetræer i Hundegade alléen og 6 elmetræer i Kirkegårdsalléen stormfældet. Som følge heraf ansøgte Ribe Kommune fredningsnævnet om dispensation til at fælde de resterende elmetræer i de to alléer og at erstatte træerne med lindetræer.

Der blev afholdt møde om spørgsmålet den 10. marts 2000. I mødet deltog repræsentanter fra kommunen, amtet og Danmarks Naturfredningsforening, samt en lodsejer. Under mødet, hvor fredningsnævnet besøgte træerne i de to alléer, oplyste afdelingsarkitekt Erling Sonne, Ribe Kommune, blandt andet, at det ville være vanskeligt at foretage genplantning med elmetræer i Hundegade med et tilfredsstillende visuelt resultat, fordi halvdelen af træerne herefter ville være nyplantede eller plantede indenfor de sidste få år. Afdelingsarkitekt Erling Sonne oplyste endvidere, at Ribe kommune i forbindelse med fældningen af træerne og nyplantningen med lindetræer ville rejse en ny fredningssag om træerne i de to alléer, fordi kommunen fortsat ønskede, at træerne i de to alléer skal være fredet. Ribe amt, Plan - og Landskabsafdelingen, tiltrådte kommunens indstilling. Danmarks Naturfredningsforenings repræsentant oplyste under mødet, at foreningen ikke havde principielle indvendinger mod, at de resterende elmetræer i Hundegade alléen blev fældet og erstattet af linde-

træer; foreningen var i øvrigt af den opfattelse, at der ikke burde ske indgreb i Kirkegårdsalléen, fordi hovedparten af elmetræerne i denne allé var intakte.

Efter drøftelsen på mødet var der enighed om, at fredningsnævnet skulle indhente en udtalelse fra Skov- og Naturstyrelsen, inden nævnet traf afgørelse i sagen.

Fredningsnævnet bad herefter styrelsen om at vurdere, hvorvidt træerne i de to alléer har en sådan interesse, at de fortsat bør sikres gennem en fredning, og i givet fald hvorvidt lindetræer ville være den rigtige træsort til at erstatte elmetræerne.

I et brev af 6. april 2000 til fredningsnævnet har Skov- og Naturstyrelsen blandt andet anført:

".....at de omhandlede alléer er meget vigtige elementer i Ribes meget værdifulde bybillede, og der derfor fortsat bør være alléer på de pågældende strækninger. Alléen i Gravsgade minder udefra nærmest om en bymur, og alléen i Hundegade virker som en adgangsport til byen.

Der kan naturligvis være forskellige måder at sikre, at der fortsat er alléer på disse strækninger, men der er næppe tvivl om, at en fredning vil være det mest velegnede instrument til at sikre disse værdifulde elementer såvel på kort sigt som på langt sigt.

Ud fra et æstetisk synspunkt vil det desuden være rigtigt, at gennemføre totalrenoveringer af alléerne. En opretholdelse af disse ved fortløbende indplantning kan ikke tilrådes."

Skov- og Naturstyrelsen tilkendegav vedrørende spørgsmålet om hvilken træsort, der burde anvendes i de to alléer,

"at det ikke, selv om det ud fra et æstetisk/kulturhistorisk synspunkt kunne være ønskeligt, vil være

forsvarligt at retablere alléerne med elm p. gr. a. den stadig grasserende elmesyge.

Lind vil p. gr. a. denne træarts formbarhed etc. være et umiddelbart udmærket valg. Der er dog to forhold, som gør, at det bør overvejes nøje.

For det første vil plantning af lind medføre en del forurening på biler og gadearealer af sukkersaft. For det andet kan der være problemer med opvæksten p. gr. a. de klimatiske forhold.

Et alternativ, som derfor bør overvejes er eg, hvor frøet er fra lokale egekrat i området, d.v.s. træer som er tilpasset de specielle klimatiske forhold. Problemet kan være at finde arter, der forener disse egenskaber med artens egnethed som allétræ, men det vil kommunens egen forvaltning givetvis kunne besvare mere præcist.

Styrelsen må fraråde bøg, som tidligere har været nævnt som en mulighed.

Desuden finder styrelsen ikke, at ask vil være velegnet under de givne klimatiske forhold....."

Med brevet af 6. februar 2001 fulgte et fredningsforslag, som Ribe amt, Plan- og Landskabsafdelingen, og Ribe kommune har udarbejdet. Amtet og kommunen har foreslået følgende fredningsbestemmelser for alléen i Hundegade og trærækken i Kirkegårdsalléen:

"....."

§ 1. Fredningens omfang

Fredningen omfatter:

- Alléen i Hundegade fra Brorsonsvej til broen over Stampefølle Å, og

- trærækken mellem gang- og cykelstien langs nordsiden af Ribes gamle kirkegård fra Brorsonsvej til spangen over Stampemølle Å ved Damvej.

Den fredede allé og trærækken er angivet på vedhæftede kortbilag.

§ 2. Fredningens formål

Fredningen har til formål:

at sikre at der fortsat er en allé i Hundegade og en trærække langs kirkegården,

at de fredede træer plejes og vedligeholdes,

at der gives mulighed for, at de gamle elmetræer i Hundegade erstattes med en allé af storbladet lind (*Tilia platyphyllos*), og

at der tilsvarende gives mulighed for, at de gamle elm langs kirkegården erstattes med ask (*Fraxinus excelsior*).

§ 3 Bevaring

De fredede træer skal i videst muligt omfang bevares uden indgreb, således at træerne bevarer deres naturlige vækstform. Dog skal det uden forud indhentet godkendelse fra Fredningsnævnet - hvis det ud fra forstlige, sikkerhedsmæssige og trafikale hensyn skønnes nødvendigt - være kommunen tilladt:

at foretage supplerende træplantning (f. eks. ved påkørte, døde, sygdomsramte træer mv.), og

at foretage opstamning og bortskæring af krydsende og udgåede grene samt fjernelse af grene, der er til gene for gadebelysningen og trafikskiltningen.

Ved mere vidtgående indgreb som f. eks. fældning, topkapning,

radikal udtynding i kronen, undergravning, terrænændring, kabelnedlægning samt forhold, der på anden måde kan føre til træernes svækkelse eller en forringelse af helhedsindtrykket af de fredede træer, skal der forud for sådanne indhentes godkendelse hos Fredningsnævnet.

For at imødegå saltpåvirkning af træerne ved saltning af kørebanen på Hundegade skal kantstenssætningen langs kørebanen altid være intakt og tilstrækkelig høj. Om nødvendigt skal der etableres en afskærmning i vinterperioden.

Ved evt. anvendelse af sprøjtemidler mod ukrudt omkring træerne skal der udvises stor påpasselighed.

§ 4 Pleje og vedligeholdelse

Ved nyplantning skal det sikres, at komprimeret jord løsnes. Om nødvendigt skal plantehullet opfyldes med vækstmuld og forsynes med et udfugtnings-/siverør med henblik på at give de unge træer gode vækstmuligheder.

Til nyplantning skal anvendes træer med en højde på 5-7 meter og vælges en proveniens (herkomst), der kan trives på stedet, og som har gode genetiske egenskaber. I princippet skal træerne plantes med samme afstand som de oprindelige træer (ca. 8-10 meter). I Hundegade skal træerne placeres parvis overfor hinanden. Langs kirkegården skal der tages et passende hensyn til vej- og stitilslutninger samt haverne langs Gravsgade ved træernes placering.

For at undgå at de unge lindetræer udvikler sig til tvejer, skal træerne om fornødent beskæres, så de kun udvikler én stamme på de nederste 6-7 meter. For at sikre at de unge træer udvikler sig hensigtsmæssigt, må krydsende grene ligeledes fjernes.

For at forlænge træernes levetid, skal døde, døende og krydsende grene bortskæres. Bortskæring af grene skal ske ved basis, og hovedgrenene skal afskæres tilpas tæt ved stammen, så der er mulighed for en god kallusdannelse og dermed en sårhe-

ling. Der må ikke sidde stappe tilbage efter bortskæring af grene.

Hvis det skønnes nødvendigt/ønskeligt må gamle træers levetid forlænges:

ved smøring med svampedræbende sårmaling på snitfladerne efter beskæring,

ved plombering af huller i træerne,

ved afdræning af vandfyldte huller i træerne, og

ved opsætning af stabiliseringswirer i kronen.

Når det visuelt vurderes, at helhedsindtrykket af gamle og udlevede træer er for ringe, må der foretages en rydning og en total fornyelse af træer i alléen og trærækken. Når det oprindelige antal træer er reduceret til ca. 50 %, skal der gennemføres en rydning og nyplantning af hele alléen/trærækken.

De her i § 4 omhandlede forhold kan gennemføres uden en forud indhentet godkendelse fra Fredningsnævnet.

§ 5 Pligt og tilsyn

Ribe Kommune er tillagt pleje- og vedligeholdelsespligten - Ribe Amt er tilsynsmyndighed (jf. NBL-ens § 73).

§ 6 Ophævelse af tidligere fredning

Den ved Fredningsnævnets kendelse af 6. november 1947 gennemførte fredning af Kirkegårds- og Hundegadealléen i Ribe, der omfatter de samme 2 lokaliteter som nærværende fredning, ophæves herved.

§ 7 Dispensation

Fredningsnævnet for Ribe Amt kan meddele en dispensation fra

de her fastsatte fredningsbestemmelser, når det ansøgte ikke vil være i strid med fredningens formål (jf. NBL-ens § 50).

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet berammede offentligt møde i sagen den 30. marts 2001 og bekendtgjorde modtagelsen af fredningsforslaget i Statstidende og Ugeavisen Ribe for den 27. februar 2001 samt i JydskeVestkysten for den 25. februar 2001. Bekendtgørelserne indeholdt endvidere indkaldelse til det offentlige møde. Fredningsnævnet indkaldte samtidig hermed alle, der er berørt af fredningssagen, til det offentlige møde.

Inden afholdelsen af det offentlige møde modtog fredningsnævnet fra Hans Mikkelsen, Møllehusvej 3, Ribe, et ændringsforslag af 23. marts 2001 til fredningsforslaget.

Hans Mikkelsen har i sit forslag blandt andet anført, at han ikke foreslår ændringer til den del af fredningsforslaget, som vedrører Kirkegårds Alléen. Han foreslår herefter på baggrund af den nyplantning, der skal ske i Hundegade, at myndighederne benytter lejligheden til at gøre kørebanen i Hundegade tidssvarende bred ved at inddrage rabatten mellem kørebanen og cykel-/gangstien til kørebane og derefter foretage nyplantningen øst for cykel-/gangstien. Forslaget indebærer endvidere, at træbroen, der fører cykel-/gangstien over Stampemølle Å, fjernes, og at vejbroen over åen udvides mod øst.

I det offentlige møde deltog for Ribe Amtskommune topograf Jørgen Ellegaard, for Ribe Kommune stadsgartner Aksel Iversen, og sagsbehandler Jørgen Madsen, for Ribe kirkegårdsmyndigheder, kirkegårdsleder Jeppe Engel og bestyrelsesmedlem Bodin Nielsen, alle Ribe, for Friluftsrådet, Thomas Pedersen, Glejbjerg, samt lodsejerne Regnar Vodder, Henning Julius, og Camilla Schurmann, alle Ribe.

Fredningsnævnets formand orienterede ved mødets begyndelse om baggrunden for den rejste fredningssag og oplyste blandt andet, at allétræerne i Hundegade og Kirkegårdsalléen er fredet

ved en kendelse, afsagt den 6. november 1947. Fredningsbestemmelserne i kendelsen indebærer, at træerne - ud over hvad der ud fra forstlige hensyn skønnes nødvendigt - ikke uden fredningsnævnets godkendelse må fældes eller på anden måde udsættes for en behandling, der kan føre til træernes ødelæggelse eller forringelse. Der har i årenes løb vist sig behov for at modernisere fredningsbestemmelserne, så plejen af allétræerne ikke nødvendiggør, at ethvert plejetiltag skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse. På denne baggrund og efter drøftelse af problemet på flere møder i nævnet i forbindelse med nævnets stillingtagen til konkrete plejetiltag har amtet og Ribe kommune herefter udarbejdet det forelagte fredningsforslag, som indebærer, at den eksisterende fredning ophæves og erstattes af en ny fredningskendelse med ændrede fredningsbestemmelser, som navnlig skal gøre det lettere at iværksætte plejeforanstaltninger. Fredningsforslaget indebærer tillige, at der hjemles kommunen adgang til uden forelæggelse for fredningsnævnet at fælde samtlige træer i de to alléer, såfremt fredningsnævnet tiltræder de fredningsbestemmelser, som er anført i forslaget.

Topograf Jørgen Ellegaard redegjorde for fredningsforslaget og baggrunden for udkastet til fredningsbestemmelser for træerne i de to alléer og oplyste, at amtet og kommunen i forbindelse med udarbejdelsen af fredningsforslaget har anmodet forstkyndige om en udtalelse om, hvilken træsort, der bør plantes i de to alléer til erstatning for elmetræerne. Ifølge udtalelsen bør der plantes asketræer i Kirkegårdsalléen og lindetræer i Hundegade. Asketræet er et lysåbent, hurtigtvoksende træ, der ikke kræver megen pleje. Træerne i alléen og trærækken i Kirkegårdsalléen skal plantes i en indbyrdes afstand på 10 meter. Topograf Jørgen Ellegaard anførte endvidere, at de eksisterende fredningsbestemmelser efterlader det indtryk, at man ikke ved gennemførelsen af fredningen gjorde sig nærmere ovevejelser om den fremtidige pleje af træerne. Resultatet heraf har været, at fredningsnævnet adskillige gange er blevet anmodet om at tage stilling til forskellige plejeforanstaltninger vedrørende allétræerne. Kommunen og amtet har tilstræbt at udforme de nye fredningsbestemmelser, således at den fremtidige pleje af træerne kan foretages uden

nævnets stillintagen til ethvert plejetiltag. Hans Mikkelsen har foreslået, at den østligste række træer i Hundegade plantes øst for cykel-/gangstien. Såfremt dette forslag følges, vil træbeplantningen miste sin karakter af allé. Forslaget bør derfor ikke følges.

Jeppe Engel bemærkede, at kirkegårdsmyndighederne kan tiltræde, at fredningsforslaget vedtages men med den ændring, at der i stedet for ask plantes lindetræer i Kirkegårdsalléen, fordi de øvrige alléer omkring kirkegården består af lindetræer. Lindetræet har den særlige egenskab, at det kan stynes uden at miste sin karakter. Fredningsnævnet bør vælge lindetræer til erstatning for elmetræerne for at skabe et fornemt visuelt præg af kirkegårdens omgivelser. Fredningsnævnet bør ved valget af træsort tillige tage højde for de risici, der er forbundet med at have store træer i nærheden af boliger; orkanen i december 1999 viste med al tydelighed, hvor alvorlig situationen kunne have udviklet sig, såfremt flere af de store elmetræer i Kirkegårdsalléen havde ramt husene i Gravsgade, da træerne blev stormfældet.

Stadsgartner Aksel Iversen understregede, at kommunen har peget på lind til erstatning for elmetræerne, fordi lindetræet har gode vækstbetingelser på vestkysten, er lysåbent og ikke særligt plejekrævende. Kommunen har ikke vurderet sandsynligheden for stormfald som særlig stor, så kommunen er ikke betænkelig ved at plante træer, der med årene vil nå en vis højde, i de to alléer. Det vil være en god idé at plante træerne med en større afstand, end det er tilfældet nu, fordi en større afstand mellem træerne betyder, at træernes rodnet bliver kraftigere og derved bliver træerne stærkere.

Regnar Vodder bemærkede, at de store gamle elmetræer i Kirkegårdsalléen skygger for solen, så husene i Gravsgade er mørke. Træerne frembyder også fare for husene; det viste orkanen i december 1999 med al tydelighed. Han kunne derfor tiltræde, at elmetræerne erstattes med enten lysåbne lindetræer eller asketræer.

De mødte havde lejlighed til at udtale sig.

Fredningsnævnet foretog i forbindelse med mødet besigtigelse af de to alléer.

Under besigtigelsen drøftedes placeringen af træerne i forhold til den eksisterende trærække i Kirkegårdsalléen, træernes indbyrdes afstand og Hans Mikkelsens forslag om, at den østligste trærække i Hundegade plantes øst for cykel-/ gangstien, således at der åbnes mulighed for at gøre kørebanen i Hundegade bredere.

Samtlige mødte indstillede, at allétræerne i Hundegade plantes overfor hinanden, at træerne i de to alléer plantes i en indbyrdes afstand på 10 meter, samt at fredningsnævnet ikke følger det forslag, som Hans Mikkelsen har fremsat, fordi det vil betyde, at Hundegade ikke vil komme til at fremstå som en allé.

Samtlige mødte indstillede endvidere, at træerne, der skal plantes i Kirkegårdsalléen, plantes nærmere kirkegården end de eksisterende allétræer; de mødte forslø, at træerne plantes 3 meter fra skellet til kirkegården.

Det oplystes, at der ikke i forbindelse med sagen vil blive rejst krav om erstatning hverken af de kommunale - eller de amtskommunale myndigheder samt af lodsejerne i Gravsgade.

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsnævnet gennemførte i sin tid ud fra et landskabeligt-æstetisk hensyn og hensynet til Ribe gamle kirkegårds omgivelser fredningen af de dengang over 100 år gamle elmetræer i de to alléer, som dannede en markant grænse mellem landet og byen og en fornem indkørsel til byen. Flere elmetræer i de to alléer er nu angrebet af elmesyge, der har efterladt disse træer i en mistrøstig tilstand. Den negative visuelle oplevelse af de to alléer forstærkes ikke alene af de sygdomsramte træer, men tillige af det omfattende stormfald under orkanen i december 1999. Den synsoplevelse, træerne gav den, der tidligere nærmede sig byen syd fra, kan ikke

genskabes ved at foretage nyplantning mellem de gamle elmetræer. Landskabeligt-æstetiske hensyn taler således ikke længere for en bevaring af elmetræerne i de to alléer. Da fredningsforslaget indebærer, at samtlige træer i de to alléer skal fældes og erstattes af nye træer for at genskabe den visuelle oplevelse af indkørslen til byen og markeringen af grænsen mellem landet og byen, finder fredningsnævnet, at såvel en ophævelse af fredningskendelsen afsagt den 6. november 1947 som gennemførelsen af det fremsatte fredningsforslag er velbegrundet. Fredningsnævnet ophæver derfor fredningsnævnets kendelse afsagt den 6. november 1947 og tager herefter fredningspåstanden til følge.

Det er fredningsnævnets vurdering, at der efter fældningen af allétræerne, der i dag er af samme træsort, skal ske nyplantning ligeledes med træer af samme træsort. Fredningsnævnet kan tiltræde kirkegårdsmyndighedernes ønske om, at der til trærækken i Kirkegårdsalléen vælges lindetræer af samme sort som lindetræerne i alléen, der skal plantes i Hundegade for at skabe den fornødne harmoni mellem denne række træer og træerne, der i øvrigt omgiver kirkegården.

I følge § 4 i forslaget til fredningsbestemmelser kan der uden fredningsnævnets dispensation hertil ske en fuldstændig fældning og rydning af træerne i Kirkegårdsalléen og alléen i Hundegade, såfremt de forudsætninger, som er nævnt i bestemmelsernes § 4, er opfyldte. Det er fredningsnævnets opfattelse, at et så vidtgående indgreb kun bør foretages, efter at spørgsmålet herom har været forelagt fredningsnævnet. Som følge af det anførte, og da fredningsnævnet kan tiltræde de ændringsforslag, der var enighed om på det offentlige møde, fastsætter fredningsnævnet herefter følgende fredningsbestemmelser for trærækken i Kirkegårdsalléen og alléen i Hundegade:

§ 1. Fredningens omfang.

Fredningen omfatter:

- Alléen i Hundegade fra Brorsonsvej til broen over

Stampemølle Å, og

- træsrækken mellem gang- og cykelstien langs nordsiden af Ribes gamle kirkegård fra Brorsonsvej til spangen over Stampemølle Å ved Damvej.

Den fredede allé og træsrækken er angivet på vedhæftede kortbilag.

§ 2. Fredningens formål.

Fredningen har til formål:

at sikre at der fortsat er en allé i Hundegade og en træsrække langs kirkegården,

at sikre at de fredede træer i videst muligt omfang bevarer uden indgreb, således at træerne biholder deres naturlige vækstform,

at de fredede træer plejes og vedligeholdes,

at der gives mulighed for, at de gamle elmetræer i Hundegade og træsrækken langs kirkegården erstattes med storbladet lind (*Tilia platyphyllos*).

§ 3. Pleje og vedligeholdelse.

3.1: Nyplantning.

Ved nyplantning skal det sikres, at komprimeret jord løsnes. Om nødvendigt skal plantehullet opfyldes med vækstmuld og forsynes med et udfugtnings-/siverør med henblik på at give de unge træer gode vækstmuligheder.

Til nyplantning skal anvendes træer med en højde på 5-7 meter og vælges en proveniens (herkomst), der kan trives på stedet, og som har gode genetiske egenskaber. Træerne skal plantes i en indbyrdes afstand af 10 meter. I Hundegade skal træerne placeres parvis overfor hinanden. Træ-

erne i Kirkegårdsalléen plantes langs kirkegården og i en afstand af 3 meter fra skellet mellem kirkegården og stien mod Gravsgade.

3.2: Bestemmelser om den almindelige pleje.

For at undgå at de unge lindetræer udvikler sig til tvejer, skal træerne om fornødent beskæres, så de kun udvikler én stamme på de nederste 6-7 meter. For at sikre at de unge træer udvikler sig hensigtsmæssigt, må krydsende grene ligeledes fjernes.

For at forlænge træernes levetid, skal døde, døende og krydsende grene bortskæres. Bortskæring af grene skal ske ved basis, og hovedgrenene skal afskæres tilpas tæt ved stammen, så der er mulighed for en god kallusdannelse og dermed en sårheling. Der må ikke sidde stappe tilbage efter bortskæring af grene.

For at imødegå saltpåvirkning af træerne ved saltning af kørebanen på Hundegade skal kantstenssætningen langs kørebanen altid være intakt og tilstrækkelig høj. Der skal om nødvendigt etableres en afskærmning i vinterperioden.

Ved eventuel anvendelse af sprøjtemidler mod ukrudt omkring træerne skal der udvises stor påpasselighed.

Hvis det ud fra forstlige, sikkerhedsmæssige og trafikale hensyn skønnes nødvendigt, er det tilladt Ribe kommune

at foretage supplerende træplantning (f. eks. ved påkørte, døde, sygdomsramte træer mv.), og

at foretage opstamning og bortskæring af krydsende og udgåede grene samt fjernelse af grene, der er til gene for gadebelysningen og trafikskiltningen.

3.3: Levetidsforlængelse af gamle træer.

Hvis det skønnes nødvendigt/ønskeligt må gamle træers le-

vetid forlænges:

ved smøring med svampedræbende sårmaling på snitfladerne efter beskæring,

ved plombering af huller i træerne,

ved afdræning af vandfyldte huller i træerne, og

ved opsætning af stabiliseringswirer i kronen.

3.4: Videregående plejeindgreb.

Ved mere vidtgående indgreb som f. eks. fældning, topkapping, radikal udtynding i kronen, undergravning, terrænændring, kabelnedlægning samt forhold, der på anden måde kan føre til træernes svækkelse eller en forringelse af helhedsindtrykket af de fredede træer, skal der forud for sådanne indgreb søges dispensation hos fredningsnævnet.

3.5: Fældning af gamle træer.

Når det visuelt vurderes, at helhedsindtrykket af gamle og udlevede træer er for ringe, eller når det oprindelige antal træer er reduceret til ca. 50 %, kan der med fredningsnævnets dispensation foretages rydning og totalfornyelse af træerne i alléen og trærækken.

§ 4. Pligt og tilsyn.

Ribe Kommune er tillagt pleje- og vedligeholdelsespligten - Ribe Amt er tilsynsmyndighed (jf. naturbeskyttelseslovens § 73).

§ 5. Ophævelse af tidligere fredning.

Den ved fredningsnævnets kendelse af 6. november 1947 gennemførte fredning af Kirkegårds alléen og Hundegadealléen i Ribe, der omfatter de samme to lokaliteter som denne fredningssag, ophæves herved, idet der samtidig gives

dispensation til at fælde elmetræerne i alléen i Hundegade og trærækken i Kirkegårdsalléen.

§ 6. Dispensation.

Fredningsnævnet for Ribe Amt kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, når det ansøgte ikke strider mod fredningens formål (jf. naturbeskyttelseslovens § 50).

De i § 3.3.1., § 3.3.2. og § 3.3.3. nævnte plejeforanstaltninger kan gennemføres uden forud indhentet dispensation fra fredningsnævnet.

T H I B E S T E M M E S :

Fredningsnævnets kendelse af 6. november 1947 ophæves.

Alléen i Hundegade fra Brorsonsvej til broen over Stampemølle Å og trærækken mellem gang- og cykelstien langs nordsiden af Ribe gamle kirkegård fra Brorsonsvej til spangen over Stampemølle Å ved Damvej fredes.

Arne Knudsen

Vagn Kastbjerg

Hans Sørensen

Klagevejledning:

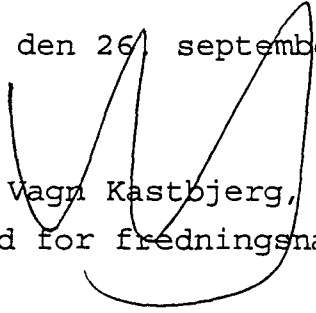
Denne afgørelse kan senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K, af Ribe kommune, Ribe amtskommune, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Skov- og naturstyrelsen, lokale foreninger og andre, som har en væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indsendes til fredningsnævnet, der videresender sagen til naturklagenævnet.

Indgreb i træerne i de to alleer må derfor ikke sættes i værk, før klagefristen er udløbet.

Såfremt afgørelsen indbringes for naturklagenævnet, må indgreb i træerne i de to alléer ikke foretages, før klagen er færdigbehandlet og afgørelsen stadfæstet af naturklagenævnet. Fredningsnævnets journalnummer er 1/2001.

Esbjerg, den 26. september 2001.

Vagn Kastbjerg,
formand for fredningsnævnet.

Foranstående kendelse stadfæstes med den ændring, at fredningskendelsens § 2 formuleres således:

Fredningen har til formål:

at sikre, at der fortsat er en allé i Hundegade og en træ række langs kirkegården,

at sikre, at de fredede træer i videst muligt omfang bevares uden indgreb, således at træerne bibeholder deres naturlige vækstform,

at de fredede træer plejes og vedligeholdes,

at der gives mulighed for, at de gamle elmetræer i Hundegade erstattes med storbladet lind (*Tilia platyphyllos*) samt

at der gives mulighed for, at træ rækken i Kirkegårdsallé erstattes med ask (*Fraxinus excelsior*).

København den 10. juni 2002

På Naturklagenævnets vegne

Bent Jacobsen
Viceformand

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 08025.00

Dispensationer i perioden: 31-08-2004

**Fredningsnævnet
for
Ribe amt**

REG. NR.

8025.00

Rolfsgade 94 - 96,
6700 Esbjerg.

Tlf.: 7913 6677

J. nr.: 11/2004

Dato: 31. aug. 2004

Ribe amt, Natur - og Landskabskontoret, har forelagt fredningsnævnet en ansøgning fra Ribe kirkegårds kontor om tilladelse-til at renovere og udbygge materialepladsen ved Ribes gamle kirkegård. Det fremgår af ansøgningen med vedlagte bilag, at ansøgningen blandt andet omfatter anlæg af en ny indkørsel fra Hundegade til materialepladsen inde på kirkegården. Projektet indebærer, at en del af hegnet mellem Hundegade og kirkegården skal fjernes for at give plads til en port mellem Hundegade og kirkegården. Porten skal udføres i sort jern og monteres på 2 piller, opført i røde mursten - i princippet svarende til pillerne ved indkørslen til kapellet. Belægningen i indkørslen fra Hundegade til materialepladsen skal udføres i granitchausésten med "store fuger", så der kan gro græs imellem stenene. Kantstenen ud for indkørslen fra Hundegade sænkes til vejhøjde. Det fremgår endvidere af kommunens brev med tilhørende bilag, at køreadgangen udelukkende skal bruges til lastbiler, der transporterer grus, sand og andre materialer til kirkegårdens materialeplads. Da projektet berører alléen i Hundegade, som blev fredet ved fredningsnævnets kendelse, afsagt den 26. september 2001, kan arbejdet ikke gennemføres, før fredningsnævnet har givet dispensation hertil i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag og har besluttet at meddele Ribe kirkegårds kontor dispensation til projektets gennemførelse på de vilkår, der er anført nedenfor.

Sagens baggrund:

Ved brev af 6. februar 2001 fremsatte Ribe Amt, Plan- og Landskabsafdelingen, forslag om ophævelse af fredningsnævnets kendelse, afsagt den 6. november 1947, om fredning af træerne i Kirkegårdsalléen og Hundegades allé i Ribe, samt forslag om, at alléen i Hundegade fra Brorsonsvej til broen over Stampemølle Å, og trærækken mellem gang- og cykelstien langs nord-siden af Ribes gamle kirkegård fra Brorsonsvej til spangen over Stampemølle Å ved Damvej blev fredet.

I kendelsen, afsagt den 6. november 1947, begrundede fredningsnævnet fredningen af træerne i de to alléer således:

"Da det af landskabelig-æstetiske hensyn, derunder hensynet til Ribe gamle kirkegårds omgivelser, skønnes ønskeligt, at den i

2001-1211/9.0001

den såkaldte kirkegårdsallé stående træerække bestående af 50 elmetræer og 1 ask, såvel som træerne i Hundegades Allé til broen over Stampemøllestrømmen bevares, vil træerne være at frede, således at de, udover hvad der af forstlige hensyn skønnes nødvendigt, ikke uden fredningsnævnets forud indhentede godkendelse må fældes, opkvistes, topskæres, undergraves eller på anden måde udsættes for en behandling, der kan føre til træernes ødelæggelse eller forringelse".

Træerne i de to alléer gav gennem årene anledning til en del henvendelser til fredningsnævnet om, hvorledes træerne kunne og skulle plejes. I 1990'erne blev det konstateret, at flere træer i navnlig alléen i Hundegade var ramt af elmesyge, hvorfor Ribe kommune måtte overveje, hvad der skulle gøres for at bevare træerne i denne allé og i Kirkegårdsalléen. Under et møde i fredningsnævnet den 29. oktober 1999 besigtigede nævnet elmetræerne i Hundegade alléen. Det konstateredes, at tre elmetræer i alléen var ramt af elmesyge. Ved dispensation meddelt den 10. november 1999 fik Ribe kommune tilladelse til at fælde de tre sygdomsramte elmetræer. Under mødet havde mødedeltagerne i øvrigt lejlighed til at udtale sig om, hvad der på længere sigt burde foretages for at bevare og renovere de fredede elmetræer i de to alléer. Under orkanen den 3. december 1999 blev 19 elmetræer i Hundegade alléen og 6 elmetræer i Kirkegårdsalléen stormfældet. Som følge heraf ansøgte Ribe Kommune fredningsnævnet om dispensation til at fælde de resterende elmetræer i de to alléer og at erstatte træerne med lindetræer. Under behandlingen af denne dispensationsansøgning stod det klart, at træerne i de fredede alléer ikke stod til at redde på længere sigt. Efter fornyede undersøgelser fremsatte Ribe amt, Plan- og Landskabsafdelingen, og Ribe kommune forslag om ophævelse af kendelsen, afsagt den 6. november 1947, om fredning af træerne i Kirkegårdsalléen og Hundegades Allé samt forslag om, at alléen i Hundegade fra Brorsonsvej til broen over Stampemølle Å og træerækken mellem gang - og cykelstien langs nordsiden af Ribes gamle kirkegård fra Brorsonsvej til spangen over Stampemølle Å ved Damvej blev fredet.

Ved kendelse, afsagt den 26. september 2001, tog fredningsnævnet fredningsforslaget til følge med denne begrundelse:

"Fredningsnævnet gennemførte i sin tid ud fra et landskabeligt-æstetisk hensyn og hensynet til Ribe gamle kirkegårds omgivelser fredningen af de dengang over 100 år gamle elmetræer i de to alléer, som dannede en markant grænse mellem landet og byen og en fornem indkørsel til byen. Flere elmetræer i de to alléer er nu angrebet af elmesyge, der har efterladt disse træer i en mistrøstig tilstand. Den negative visuelle oplevelse af de to alléer forstærkes ikke alene af de sygdomsramte træer, men tillige af det omfattende stormfald under orkanen i december 1999. Den synsoplevelse, træerne gav den, der tidligere nærmede sig byen syd fra, kan ikke genskabes ved at foretage nyplantning mellem

de gamle elmetræer. Landskabeligt-æstetiske hensyn taler således ikke længere for en bevaring af elmetræerne i de to alléer. Da fredningsforslaget indebærer, at samtlige træer i de to alléer skal fældes og erstattes af nye træer for at genskabe den visuelle oplevelse af indkørslen til byen og markeringen af grænsen mellem landet og byen, finder fredningsnævnet, at såvel en ophævelse af fredningskendelsen afsagt den 6. november 1947 som gennemførelsen af det fremsatte fredningsforslag er velbegrundet. Fredningsnævnet ophæver derfor fredningsnævnets kendelse afsagt den 6. november 1947 og tager herefter fredningspåstanden til følge.

Det er fredningsnævnets vurdering, at der efter fældningen af allétræerne, der i dag er af samme træsort, skal ske nyplantning ligeledes med træer af samme træsort. Fredningsnævnet kan tiltræde kirkegårdsmyndighedernes ønske om, at der til træækken i Kirkegårdsalléen vælges lindetræer af samme sort som lindetræerne i alléen, der skal plantes i Hundegade for at skabe den fornødne harmoni mellem denne række træer og træerne, der i øvrigt omgiver kirkegården."

Fredningsnævnet fastsatte blandt andet følgende fredningsbestemmelser for de to alléer:

"

§ 2. Fredningens formål.

Fredningen har til formål:

- at sikre at der fortsat er en allé i Hundegade og en træ-
række langs kirkegården,
- at sikre at de fredede træer i videst muligt omfang beva-
res uden indgreb, således at træerne bibeholder deres
naturlige vækstform,
- at de fredede træer plejes og vedligeholdes,
- at der gives mulighed for, at de gamle elmetræer i Hunde-
gade og træækken langs kirkegården erstattes med
storbladet lind (*Tilia platyphyllos*).

§ 3. Pleje og vedligeholdelse.

3.1: Nyplantning.

.....

3.2: Bestemmelser om den almindelige pleje.

.....

For at imødegå saltpåvirkning af træerne ved saltning af kørebanen på Hundegade skal kantstenssætningen langs kørebanen altid være intakt og tilstrækkelig høj. Der skal om nødvendigt etableres en afskærmning i vinterperioden.

3.4: Videregående plejeindgreb.

Ved mere vidtgående indgreb som f. eks. fældning, topkapning, radikal udtynding i kronen, undergravning, terrænændring, kabelnedlægning samt forhold, der på anden måde kan føre til træernes svækkelse eller en forringelse af helhedsindtrykket af de fredede træer, skal der forud for sådanne indgreb søges dispensation hos fredningsnævnet.

....."

Afgørelsen blev indbragt for Naturklagenævnet, der ved kendelse afsagt den 10. juni 2002 stadfæstede fredningsnævnets kendelse, dog med den ændring, at der skulle give mulighed for at erstatte træækken i Kirkegårdsalléen med asketræer.

Ved brev af 28. oktober 2002 gav Ribe kommune Ribe Kirkegårds kontor tilladelse til at etablere en udkørsel fra kirkegårdsarealet til Hundegade. Kommunen har blandt anført i brevet, at det var kommunens umiddelbare vurdering, at placering af en udkørsel på det foreslåede sted normalt ville være betænkeligt trafikikkerhedsmæssigt, da oversigtforholdene på stedet er overordentlig ringe. Kommunen stillede derfor som vilkår for tilladelsen, at udkørslen kun måtte benyttes til transport af grusmaterialer til kirkegården 4 til 5 gange årligt, og at udkørslen skulle aflukkes med en port, som kun blev åbnet i forbindelse med transport af grusmaterialer til kirkegården.

Ved brev af 14. november 2003 ansøgte ArkiTegnRibe ApS på Ribe Kirkegårdes vegne Ribe kommune om tilladelse til at renovere materialepladsen på Den gamle Kirkegård.

I en beskrivelse af projektet, der var vedlagt ansøgningen, har ArkiTegn Ribe ApS blandt andet oplyst, at

"Ribe Kirkegårde ønsker at foretage en renovering af materialepladsen på den gamle kirkegård, så den kommer til at fremstå med en fast pladsbelægning med plads til affaldscontainere og med solide og rummelige opbevaringsbokse for diverse materialer."

Det fremgår af projektet, at der skal foretages afgravning inde på kirkegården, og at gravearbejdet også omfatter overkørslen mod Hundegade. Overgangen fra materialepladsen til kørebanen skal udføres med et jævnt fald

mod pladsen.

Det hedder herefter i projektbeskrivelsen:

"Faldretning Bundopbygningen udlægges, så den færdige belægning får et svagt fald på 10-20 cm fra kirkegården og med jævn stigning i indkørsel mod Hundegade
....."

Belægninger

På pladsen udlægges en 8 cm SF-stenbelægning, og i indkørslen fra Hundegade lægges granitchausésten (som græsarmering).

Belægningen nedlægges i 2-4 cm brolæggersand, og alle belægningskanter cementstabiliseres/nedstøbes i beton.

Kantsten mod Hundegade sænkes til vejhøjde i hele indkørselens bredde.

Murerarbejdet & Stålarbejdet:

Port Mod Hundegade aflukkes pladsen med en dobbelt jernlåge på murede piller med en åbningsbredde ca. 480 cm som vist på tegning 120.

Fundamenter for de 2 murpiller udføres som støbte betonfundamenter 70 x 70 x 120 cm - afsluttet ca. 10 cm over terræn. Der anvendes B-2 og der armeres med en kurv Y 12/200 med 3 x Y 12 ved søjle-top og søjlebund.

Lågerne monteres på indstøbte jernsøjler, som om-mures med røde, blødstrøgne mursten, der afslut-tes med vingetegl. Pillerne opmures i krydsfor-bandt med et grundplan på ca. 70 x 70 cm og en kiphøjde på ca. 260 cm og udføres generelt som eksisterende murede piller ved gitterlåge øst for den gamle kapelbygning med udkragede skifter under tagfladen.

HEB 160 anvendes som indstøbte søjler hvorpå der svejdes 2 x 2 stk. hængsler. Lågerne laves med rammer af 50 x 50 mm firkanttrør og udfyldning af vandrette 5 x 50 mm fladjern og lodrette ø 15 mm rundjern i 2 længder. Begge låger stabiliseres med et diagonalkryds af 5 mm rundjern, som svej-ses på indersiden af lågerne.

Lågerne forsynes med portrigler, som skal kunne aflåses med hængelås på indvendig side af lågen.

Alle metaldele skal varmegalvaniseres, og alle synlige overflader skal være sortmalede"

Den 3. februar 2004 fremsendte kommunen sagen til Ribe amt, Natur - og Landskabskontoret, med anmodning om en udtalelse.

Ved et brev af 10. marts 2004 forelagde amtet sagen for fredningsnævnet. Amtet har blandt andet anført i brevet:

"Ribe Kommune har videresendt en ansøgning til amtet om tilladelse til at renovere og udbygge materialepladsen ved Ribe Kirkegård. En del af projektet omfatter ny køreadgang fra Hundegade til materialepladsen. Projektet vurderes derfor at kræve fredningsnævnets godkendelse jf. Kendelse afsagt 26-9-01 i sagen 5/2001 vedr. "Fredning af allé i Hundegade og træække i kirkegårdsallé i Ribe". Det fremgår af pkt. 3.4, at forhold, der kan føre til træernes svækkelse eller forringelse af helhedsindtrykket af de fredede træer, kræver fredningsnævnets dispensation.

Arkitekten har oplyst, at køreadgangen udelukkende skal bruges til lastbiler med grus/sand/materialer og det forventes at adgangen bruges ca. 1 gang om måneden. Ribe Kommune har givet principiel tilladelse til udkørsel fra Kirkegårdsarealet til Hundegade. Ribe Kirkegårds Kontor oplyser, at der i forbindelse med udbygningen af materialepladsen er stort behov for adgang fra Hundegade, da det er uhensigtsmæssigt, at lastbilerne, som nu, kører ind over kirkegårdens areal fra Kirkegårdsalléen.

Porten i hækken mod Hundegade udføres i sort jern og pillerne i røde mursten - samme princip som ved kapellet. Belægningen udføres med granitchausésten med "store fuger" så der kan gro græs imellem dem. Kantstenen sænkes til vejhøjde. Det er amtets vurdering, at helhedsindtrykket af alléen alt andet lige forringes ved projektet, men at udformningen af køreadgangen harmonerer med omgivelserne. Såfremt fredningsnævnet giver dispensation til projektet bør adgangen anlægges midt mellem 2 træer, hvorved risikoen for svækkelse og mekanisk beskadigelse af træerne mindskes.

....."

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har besluttet at behandle sagen på skriftligt grundlag.

Fredningsnævnet har ved breve af 10. juni 2004 anmodet Ribe amt, Natur - og Landskabsafdelingen, Skov - og Naturstyrelsen, Ribe Kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité i Ribe, Dansk Ornitologisk Forening, Friluftsrådet samt Dansk kano - og kajakforbund om en udtalelse med frist til den 1. juli 2004.

Ved fristens udløb forelå der udtalelser fra Ribe Kommune, Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet.

Ribe Kommune har anført i sin udtalelse, der er dateret den 30. juni 2004, at kommunen ikke har bemærkninger til etableringen af en overkørsel fra Hundegade Allé til kirkegården. Da overkørslen i følge tegningerne er placeret asymmetrisk i forhold til de fredede træer i alléen, har kommunen foreslået, at en eventuel dispensation gives på vilkår, at indkørslen placeres symmetrisk mellem 2 træer.

Det fremgår af udtalelserne fra Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet, at disse foreninger ikke har indvendinger mod, at der etableres en overkørsel fra Hundegade til Ribe kirkegård. Friluftsrådet har dog bifaldet Ribe Kommunes trafiksikkerhedsmæssige betænkeligheder vedrørende projektet.

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra en eksisterende fredning, såfremt det projekt, der ansøges om dispensation til at gennemføre, ikke vil stride mod formålet med den konkrete fredning.

ArkiTegnRibe ApS har i det materiale, der er forelagt fredningsnævnet, detaljeret beskrevet, hvorledes overkørslen fra Hundegade Alléen til kirkegården skal etableres. Det er fredningsnævnets vurdering på baggrund af projektbeskrivelsen og fredningsnævnets kendskab til lokaliteten, at helhedsindtrykket af de fredede træer i alleen vil blive forringet ved etableringen af overkørslen, men at denne forringelse vil få mindre betydning, efterhånden som de nyplantede træer i alleen bliver større, og græsset i fugerne i chauséstensbelægningen kommer frem. Det er endvidere fredningsnævnets vurdering, at det vil være visuelt uheldigt og skadeligt for de nyplantede træer i alléen, såfremt overkørslen placeres asymmetrisk mellem to træer. På denne baggrund meddeler fredningsnævnet Ribe kirkegårdskontor dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, fra fredningsbestemmelsernes pkt. 3.4 til at etablere overkørslen på vilkår,

at overkørslen placeres symmetrisk mellem to træer,

at projektet i øvrigt gennemføres i overensstemmelse med det materiale, der er forelagt fredningsnævnet,

at bortgravet jord, der ikke skal anvendes i forbindelse med anlægsarbejdet, deponeres uden for det fredede område,

og

at der sker en fuldstændig retablering af terrænet, når anlægsarbejdet er afsluttet.

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan senest 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt de pågældende, indbringes for naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K, af Skov - og Naturstyrelsen, Ribe amtskommune, Ribe kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, lokale foreninger og andre, som har væsentlig interesse i afgørelsen.

Klage indsendes til fredningsnævnet, der videresender sagen til naturklagenævnet.

Det er en betingelse for naturklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et begyr på 500 kr. til naturklagenævnet. Nævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Naturklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget. Vejledning om gebyrordningen kan findes på naturklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og stadfæstet af naturklagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Fredningsnævnet for Ribe amt, den 31. august 2004.

Vagn Kastbjerg,
formand.